

Koronawirus a kontrakty zagraniczne

Brysiewicz & Wspólnicy
RADCOWIE PRAWNI

W sieci pojawiają się już opracowania dotyczące konsekwencji niewykonania umów handlowych w krajowym obrocie z powodu epidemii koronawirusa. **Wielu przedsiębiorców świadczy jednak usługi na rynkach globalnych, gdzie poddanie umowy prawu polskiemu jest rzadkością.** O ile teoretycznie istnieją pewne uniwersalne reguły kontraktów transgranicznych¹, zazwyczaj wyłącza się ich stosowanie. W praktyce umowy transgraniczne z dużymi przedsiębiorcami jako klientem są poddane **prawie Anglii, Stanów Zjednoczonych lub Singapuru.** Chociaż reguły kontraktowe tych państw cechuje pewne zróżnicowanie², są one do siebie na tyle podobne, że można zbiorczo omówić kilka typowych postanowień umownych, które mogą mieć wpływ na obowiązki przedsiębiorcy w związku z epidemią.

Koronawirus jako siła wyższa

Klauzule siły wyższej (*Force Majeure*) umożliwiają **uchylenie się przez przedsiębiorcę od wykonania usługi** (lub dostawy towaru), gdy nie jest ona możliwa do wykonania (lub wykonanie jest bardzo utrudnione) ze względu na zdarzenia, na które przedsiębiorca nie ma wpływu (czyli np. epidemia koronawirusa). Klauzula musi taką okoliczność przewidywać wprost, tj. **wymieniać epidemię lub pandemię jako zdarzenie o naturze siły wyższej.** W przeciwnym wypadku, przedsiębiorca może nie być zwolniony z konieczności wykonania usługi czy dostarczenia towaru. Wyjątkiem od tej zasady będzie świadczenie fizycznie niemożliwe do wykonania (np. brak możliwości dowiezienia towaru w konkretnie oznaczonym terminie ze względu na zamknięte granice).

Przykład: Neither Party shall be considered in breach of the Agreement to the extent that performance of their respective obligations is prevented by an Event of Force Majeure. "Event of Force Majeure" means (i) act of God (such as, but not limited to, fires, explosions, earthquakes, drought, tidal waves and floods), (ii) war, hostilities (whether

¹ Np. Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzona w Wiedniu dnia 11 kwietnia 1980 r. (Dz.U. 1997 nr 45 poz. 286) czy też Konwencja o przedawnieniu w międzynarodowej sprzedaży towarów, sporządzona w Nowym Jorku dnia 14 czerwca 1974 r. (Dz.U. 1997 nr 45 poz. 282).

² Wszystkie są oparte na zasadach wywodzących się z Anglii, ale różnią się niuansami niezależnych od siebie linii orzeczniczych. W USA każdy stan ma własne reguły kontraktowe.

war be declared or not), invasion, act of foreign enemies, mobilisation, requisition, or embargo; (iii) rebellion, revolution, insurrection, or military or usurped power, or civil war; (iv) **pandemic**, contamination by radio-activity from any nuclear fuel, or from any nuclear waste from the combustion of nuclear fuel, radio-active toxic explosive, or other hazardous properties of any explosive nuclear assembly or nuclear component of such assembly; (v) riot, commotion, strikes, go slows, lock outs or disorder, unless solely restricted to employees of the Supplier or of his Subcontractors; or (vi) acts or threats of terrorism.

Siła wyższa – dodatkowe obowiązki

Sam fakt epidemii może nie wystarczyć do zwolnienia przedsiębiorcy z odpowiedzialności. Klauzule siły wyższej często przewidują dodatkowe wymagania, od których spełnienia zależy możliwość zasłonięcia się koronawirusem jako siłą wyższą. Należą do nich przede wszystkim obowiązki informacyjne, często obarczone terminami. **Jeśli nie damy więc klientowi znać o wstrzymaniu pracy przedsiębiorstwa w określonym terminie, możemy przegapić możliwość zasłonięcia się koronawirusem.** Do takich obowiązków może należeć również konieczność **współdziałania z klientem** celem zapobieżenia skutkom braku dostaw lub dołożenie pewnych starań celem **obejścia problemu.**

*Przykład: The Party (the “Affected Party”) prevented from carrying out its obligations hereunder **shall give notice** to the other Party of an Event of Force Majeure upon it being foreseen by, or becoming known to, the Affected Party.*

Klauzule *business continuity*

W kontaktach handlowych z dużym klientem bardzo popularne jest zamieszczanie w umowach klauzul *business continuity*. Nakładają one na przedsiębiorcę dodatkowe obowiązki **związane z zapewnieniem ciągłości dostaw towarów i świadczenia usług**. Mogą się wiązać z koniecznością **zapewnienia alternatywnego sposobu pracy** dla pracowników (w przypadku ograniczonego dostępu do biura), **uzgadniania z klientem zmian personelu** (istotne w przypadku kwarantanny) czy też **posiadanie alternatywnego łańcucha dostaw**. Takie postanowienia nie muszą być zawarte w samym kontrakcie. Mogą być **ukryte np. w politykach korporacyjnych** których akceptacja jest wymagana w ramach zawarcia umowy handlowej z dużym klientem. Skutkiem niewywiązania się przez przedsiębiorcę z obowiązków *business continuity* może być odpowiedzialność za niewykonanie usługi nawet w przypadku siły wyższej (epidemii koronawirusa). Innymi słowy, **jeśli wdrożenie wszystkich wymagań *business continuity* zapobiegłoby problemom generowanym przez pandemię, nie można uchylić się od odpowiedzialności** za niewykonaną lub opóźnioną usługę czy dostawę towaru.

*Przykład: In performance of the Agreement the Supplier shall comply with all Client policies in procedures available at www.client.com, including **any business continuity and disaster recovery requirements** therein, from time to time.*

Klauzule *best endeavors*

We wzorcach umownych zagranicznych klientów często można znaleźć klauzule nakazujące najwyższą staranność w wykonaniu zobowiązania (*best efforts* czy *best endeavors*). Takie sformułowanie może zostać uznane za **obowiązek spełnienia świadczenia za wszelką cenę, czyli nawet kosztem dobra przedsiębiorcy**. Innymi słowy, jeśli przedsiębiorca zobowiąże się do dostawy produktów, których podzespoły drastycznie podrożały ze względu na

wirusa, taki przedsiębiorca może nie mieć możliwości przeniesienia nawet części tych kosztów na klienta. Jeśli usługodawca może przeorganizować przedsiębiorstwo na pracę zdalną (przez np. zakup laptopów i oprogramowania do telepracy), koronawirus nie zwolni go z obowiązku świadczenia usługi, nawet jeśli koszty dostosowania działalności będą nieproporcjonalnie wysokie.

*Przykład: The Supplier shall use its **best endeavours** to provide the Services in accordance with the Agreement.*

Trzeba sprawdzić najważniejsze umowy

W przypadku kontraktów międzynarodowych, zwłaszcza zawartych na prawie anglosaskim, **liczy się przede wszystkim treść samej umowy z klientem**. Nie można więc niczego w związku z epidemią zakładać. Warto natomiast przyrzeć się treści umów z co większymi klientami (lub takimi, którym możemy wyrządzić duże szkody wtrzymaniem działania naszej firmy) i upewnić się, że współpracujemy z klientami we wszelkich obszarach przewidzianych w umowie.

Jan Wosiura

Starszy prawnik

Brysiewicz i Wspólnicy sp.k.

Tel. +48 608 415 233

E-mail: jan.wosiura@biw.legal